

עירובין נ

יום כיפור

משה שווערד

1. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף לה/א

משנה: נתגלגל חוץ לתחום נפל עליו גל או נשרף תרומה ונטמאת מבעוד יום אינו עירוב אם ספק רבי מאיר ורבי יהודה אומרים הרי זה חמר גמל רבי יוסי ורבי שמעון אומרים ספק עירוב כשר

2. תוספות מסכת עירובין דף מט עמוד ב

ואפילו לתחתיו של אילן לא מצי אזיל - דממקום רגליו עקר דעתיה ותחת האילן נמי לא קנה לכך לא יזוז ממקומו ואם תאמר בפרק בכל מערבין (לעיל דף לה.) גבי נתגלגל חוץ לתחום קאמר ספק הרי זה חמר גמל ויש לו מביתו עד עירובו אלפים ולא אמר ולא יזוז ממקומו [1] ואומר ר"י דהתם בעומד בעירו לא עקר דעתיה מעירו ודעתו שאם לא יקנה שם שביתה שיהיה לו תחום ביתו.

3. רבנו פרץ על עירובין דף מט/ב

לא אמר כלום כל עיקר. פי' ולא יזוז ממקומו דבמקום רגליו אין לו שביתה שהרי עקר דעתו משם ותחתיו של אילן נמי אין לו שביתה אע"פ שכולו בתוך אלפים כדמפרש רבה בסמוך, וא"ת מאי שנא מנתגלגל העירוב חוץ לאלפים דאמר לעיל (ל"ה א') אי מבעוד יום אין עירובו עירוב והוי כבני העיר ואמאי לימא נמי כיון דעקר שביתת רגליו בשביל שביתת עירובו ועירובו לא הועיל לא יזוז ממקומו, [2] ויש לומר דשביתת ביתו לא מאבד בקל ומשו"ה הוי כבני העיר אבל הכא שביתת רגליו אינה חשובה ומשו"ה מאבדה יותר בקל:

4. שפת אמת מסכת עירובין דף מט עמוד ב

בד"ה ואפי' לתחתיו כו' וא"ת ב'פ' ב"מ כו', [3] ולולי דבריהם אפשר לחלק באופן אחר דכל המניח עירוב נכנס בכלל ספק זה דאם יאבד עירובו קודם בה"ש לא יהי' עירוב כיון דכל קניית שביתה בה"ש הוא והוי כמו דנחת לספק זה משא"כ הכא דלפי דעתו ודאי עירוב הוא אלא דאנן פסקינן דאינו עירוב לכך לא יזוז ממקומו לרב

5. קרבן אורה על מסכת עירובין דף מט/ב

גמרא רב אמר לא אמר כלום דאפילו לתחתיו של אילן לא מצי אזיל, משום דמביתו נמי עקר, והקשו בתוס' מהא דנתגלגל חוץ לתחום דלא אמרינן עקר דעתו מביתו, ותירצו מביתו שאני. [4] ונראה עוד דהיכא דאיגלאי מילתא דלא הי' עירוב בין השמשות כמו נאכל מבעוד יום אפילו לא ידע, או שעירב בדבר שאין מערבין בו כמו טבל ודאי, חוזר הוא אל שביתת ביתו דכיון דאיגלאי מילתא דלא הי' עירוב כלל, והא דאמר רב הכא דעקר דעתו ממקומו היינו כיון שאמר בכוונה שביתתי תחתיו של אילן הרי עקר דעתו ממקומו. וכל שכן למה שכתב רבינו יהונתן דטעמא דרב משום קנסא הוא שלא סיים אתר'י, וכיון דעקר שביתתו למקום אחר אבד תחום מקומו. ואי"ה לקמן יתבאר יותר:

6. רש"י מסכת עירובין דף נ עמוד א

והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין - ... והשתא דקראן בבת אחת ולא ידע הי עשירי גמור והי אחד עשר שנקרא עשירי - בעו תרווייהו תנופת חוזה ושוק וסמיכה, ולבי אומר דאינו מברך על התנופה ועל הסמיכה דלא ליהוי ברכה לבטלה, ונסכים יביא נסכי קרבן אחד על תנאי, ויאמר: אם זה שלמים - יהיו על זה, ואם לאו - יהיו על חבירו, אלמא: מדחל שם מעשר אחד מינייהו - שמע מינה אף על גב דלא קדיש אחד עשר, אם קרא לעשירי עשירי דהוי עשירי וקרא לאחד עשר עשירי - אפילו הכי, כי קראן בבת אחת - קדיש חד מינייהו בעשירי.

7. ספר יד בנימין

ברש"י ד"ה והרי מעשר צהמה כו' ולני אומר
דאינו מצרך על התנופה ועל הסמיכה
דלא ליהוי צרכה לצטלה עכ"ל. מכאן ראיתי
מעירים על מה שמפורסם בשם הגר"ח ז"ל
מצריסק צעמן מי שיש לו צ' אחרונים לחג
הסוכות אי מהודר רק אינו מוחזק לצלמי מורכב
והשני מוחזק רק אינו מהודר אי זה מהם יכול
תחילה ואמר דעדיף ליטול תחילה המהודר דאם
יטול תחילה את שאינו מהודר הרי כבר יצא
צדאי ידי מנוה ושוצ יחסר לו ההדר, ואולם
לפי הרש"י שלפנינו יש לדון צוה שהרי יהי
שאלה כאן לגבי הצרכה שאם יטול תחילה המהודר
שנא כבר יצא צוה ושוצ לא יוכל לצרך על שאינו
מהודר וכמו הכא גבי תנופה, וכבר דנו צוה
המצרכים ול"ע.

8. דף על הדף עירובין דף ג עמוד א

ובספר מקראי קודש (סוכות ח"ב סי' ט) הביא בשם הגר"ח מצריסק שפסק לאחד שהיו לו שני אתרוגים, אחד מהודר וספק מורכב, והשני לא מהודר ואינו מורכב, שיטול קודם את המהודר כדי שיצא במהודר (על הצד שאינו מורכב), דהרי אם יטול קודם את האתרוג שאינו מהודר, הרי וודאי יצא את המצוה, ואחרי שכבר יצא ידי חובת מצותו לא יקיים עכשיו את ההידור. והקשה הגרצ"פ שם הרי לפי רש"י כאן מבואר שיש בזה הפסק, וא"כ איך יטול קודם את הספק מורכב. ותי' הגרי"ז שבד' מינים אפשר ליטול שלא בבת אחת, ולכן לא הוי הפסק. ועיי"ש מה שהמשיך להקשות ע"ז.

ובהגהות הררי קודש שם הקשה מתקיעת שופר שאנו עושים מספק תשר"ת תש"ת ותר"ת ומברכים ע"ז, והרי אם באמת התרועה האמיתית היא תש"ת או תר"ת הרי יש כאן הפסק לברכה, (לפי השיטות שרק אחד מהם כשר עיין שם).

ובציץ אליעזר (חלק ו' סי' ל"ט אות י') הביא הערה זו מהרש"י כאן על פסקו של הגר"ח מצריסק לגבי אתרוג בשם הגר"א סילבר ז"ל. וכתב בציץ אליעזר (שם) דיש לדחות קוש'י זו, (והוסיף דהגאון מו"ה ר' צבי פסח פרנק זצ"ל והגאון ר"י אברמסקי זצ"ל הסכימו לדבריו) עפ"י מ"ש בשו"ע או"ח (סי' תרנ"א סעיף י"ב) דכיון דעיקר הברכה הוה על נטילת לולב. ע"כ מותר ליטל אותם א' א' וג"כ יצא יד"ת, דכיון דבירך על הלולב ונטלו כבר חל הברכה על המצוה, ושאר המינים סגי שיהיו מצוים אצלו לפניו ואח"כ יטלם. וא"כ לפי"ז כשנטל את האתרוג המורכב לא הוה הפסק, דהרי נטל כבר את הלולב ויצא יד"ת הברכה שחל על המצוה.

והק' הגר"ע יוסף שליט"א (שם) על תי' זה, דהרי הרמ"א מסיים בזה"ל: "ואם סח ביניהם צריך לברך על כל אחד בפני עצמו", וא"כ לפי"ד רש"י דכל מעשה שאינו מצוה הוה כדיבור והר"ז הפסק, א"כ הדק"ל דנטילת האתרוג המורכב הוה מעשה שאינו מצוה וכדיבור דמפסיק בין הברכה לקיום המצוה. ע"כ. אולם יש לחלק ולומר דמתי הוי מעשה הפסק כדיבור לרש"י, כשעושה מעשה (שאינו קשור לברכה) בלבד, דאז הוי היסח הדעת, אבל כאן שנטל האתרוג (המורכב, שאינו מקיים בו מצוה), עם הלולב (שמקיים בו מצוה), וא"כ ליכא היסח הדעת ולא הוי הפסק.

9. שערים מצויינים בהלכה

דף נ. והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין. פרש"י וכי קרא לשנים עשירי בבת אחת אמרינן דחד מינייהו מעשר גמור כו', ומה בין שלמים למעשר, שהשלמים טעונין סמיכה ונסכים כו', משא"כ במעשר, והשתא דקראן בבת אחת, ולא ידע הי עשירי גמור, והי אחד עשר שנקרא עשירי, בעי תרוייהו סמיכה, ולבי אומר דלא מברך על הסמיכה דלא להוי ברכה לבטלה. ומשמע דעושה סמיכה בשניהם, אלא שאינו מברך. והגרע"א ציין לדברי השער המלך (מע"ק פ"ג הי"ג) שהקשה, היאך אפשר לעשות סמיכה בשניהם, הא הו"ל עבודה בקדשים, דהא איכא ספק שמא מעשר הוא ולא שייך בו סמיכה. ותירץ דרש"י לשיטתו במס' חולין (פה). דס"ל דלר' יוסי דקי"ל כוותיה דנשים סומכות רשות, והיינו אפי' בכל כחו, א"כ כי היכא דאמרינן דהא דממעטינן נשים מסמיכה, היינו שאינן מחויבות, אבל רשאות לסמוך, ה"נ כי ממעטינן מעשר מסמיכה, היינו שאינו מחויב, אבל רשאי לסמוך, וממילא לא הוי עבודה בקדשים.

ומדברי רש"י כאן משמע, דצריך ברכה כשסומך. ולא מצאתי דין זה ברמב"ם. אבל בשו"ת תמים דעים להראב"ד (סי' קעט) כשחושב על איזה מצוות מברכין ועל איזה אין מברכין, כתב, דאין מברכין על הסמיכה. שוב ראיתי במנ"ח (מצוה קטו) שהעיר דהרמב"ם אינו מביא דין זה. ועי' בהגה' מנ"ח על הרמב"ם (מע"ק פ"ג הט"ו). ועי' במשל"מ (מע"ק פ"א). וצל"ע בדברי רש"י שכתב, דלא יברך על הסמיכה משום ברכה לבטלה, הא איכא האי דשלמים, ואפשר מפני חשש הפסק, דשמא הראשונה שסומך מיד אחר הברכה, של מעשר היא.

10. ספר מגדים חדשים

רש"י ד"ה והרי מעשר כו', ולזי אומר דאינו מצרך על החנופה ועל הסמיכה דלא ליהוי ברכה לבטלה. הנה צענין ברכת המנוות על עבודת הקרבנות שצמקדש, כתב הרמז"ן צמקדש (שורש יב), שהכהן היה מצרך על כל העבודות, כגון יניקות וזבילות ופתיחות, ומליחות ומנופות והגשות וכדומה. וצמקדש אסתר שם הסכים לדברי הרמז"ן

צענין הצרכות. וכלל שמה שם כתב צדעת הרמז"ם, שלא היה מצרך כי אם ברכה אחת על העבודה הגדולה, וכל שאר העבודות הקטנות שבה נפטרות עמה ע"ש. וצמל"מ (רפ"א ממע"ק) כתב על הלז שמת, שאין דבריו מוכרחים ואפשר שגם הרמז"ם מודה דהיה מצרך על כל עבודה, גם לא ידעתי איזו היא עבודה גדולה או קטנה

ע"ש

ומדברי רש"י כאן מתבאר דס"ל דהיו מצרכין על מנות תנופה וסמיכה.]ועיין בשו"מ עמודי אש (סימן ז' אות מ') מש"כ בענין ברכות על עבודות שבמקדש, ולא הזכיר מדברי רש"י כאן.]איברא דיש לעיין במנות תנופה שמנחה דהכהן מניח ידו תחת יד הצעלים ומניף, ז"כ מי היה מצרך הברכה הכהן או הצעלים. ומסתברא דשניהם היו מצרכים ונראה דאף לדעת הלכ שמת ששיטת הרמז"ס שלא היה הכהן מצרך על כל חלק וחלק מהעבודה, אלא הכל היה נכלל בצרכה אחת על העבודה הגדולה. היינו דוקא גבי הכהן. אבל הברכות ששייך להצעלים כגון סמיכה ותנופה, נראה דזוה מודה שהצעלים היו מצרכים על מנות סמיכה בפני ענמה, ומנות תנופה בפני ענמה, דלא שייך כאן צרכה אחת הכוללת הכל ולפי"ז איז ראה

מדברי רש"י כאן, לענין ברכת הכהנים על העבודות שבמקדש, דנראה דרש"י מירי מהברכה על מנות תנופה שמצרכים הצעלים ולא הכהן, מדנקטיה צהדי סמיכה, וסמיכה קאי אצעלים. וראיתי בהגהות צ"ח אברהם על הרמז"ס (פ"א ממעה"ק) שהעיר מדברי רש"י כאן, אך מה שנראה מדבריו דעל התנופה מצרכים רק הצעלים ולא הכהן, לענ"ד נראה כמו שכתבנו.]וע"ע בהגהות המנחת חינוך על הרמז"ס (פ"ט ממעה"ק), שהביא מרש"י כאן דמבואר דמצרכין על התנופה כמו על שאר מנחות, וכחז דלא נמצא מי המצרך הצעלים או הכהן ע"ש. ומדנסתפק רק אי הצעלים או הכהן, משמע קצת דלא עלה על דעמו לומר דשניהם מצרכין. אמנם אינו מוכרח ולענ"ד י"ל שפיר דשניהם מצרכין.]

11. תוספות עירובין דף נ/ב

ומר סבר לקרבן גדול מכוי - הקשה הר"ר אפרים ל"ל לפרושי טעמא דר' יוחנן משום דלקרבן גדול קמכוין תיפוק ליה דר"י לית ליה ברירה דקסבר האחין שחלקו לקוחות הן בפרק מרובה (ב"ק סט): ואומר ר"י דלא שייך כאן ברירה דלא צריכי לבירורן דקדשי כל היכא דאיתנהו בתערובתן וא"ת והא צריך ארבע מהן ליתן לכהן לתרומת לחמי תודה ואומר ר"י דאם הן לבדן יכול להפריש ד' מכל מ' ומ' אבל אם כולן יחד אי אפשר לתקן אם לא יפריש י"א מכל מין ומין דהא כל מין ומין יש לו עשרה חולין ועשרה קדושות ואז א"א שלא תהא אחת תרומה מן הקדושות:

12. דף על הדף עירובין דף נ עמוד ב

בגמ': תוד"ה ומר סבר לקרבן גדול מכוי. הקשו התוס' וז"ל: "הקשה הר"ר אפרים ל"ל לפרושי טעמא דר' יוחנן משום דלקרבן גדול נתכוון, תיפוק ליה דר' יוחנן לית ליה ברירה, דקסבר האחין שחלקו לקוחות הן, ואומר ר"י דלא שייך כאן ברירה, דלא צריכי לבירורן, דקדשי כל היכא דאיתנהו בתערובתן" עכ"ל.

יסוד בדיני ברירה כתב כאן התוס' (וכדברים האלו כתבו גם התוס' לעיל דף ל"ז ע"ב ד"ה אלא מעתה) דדין ברירה שצריך להשתמש בו דכשקיי"ל אין ברירה אין משתמשין בברירה, הוה רק היכא שצריך באמת לברר ולהוציא א' מכל התערובות, אז צריך להשתמש בדין ברירה, כגון המקדש א' מבנותיו לאיזה שארצה שצריך לברר את המתקדשת ולהוציאה מן הכלל. מכיון דרק אחר שירצה האבא אז יתברר מיהו המתקדשת, בכה"ג משתמשין בדיני ברירה, וכיון דקיי"ל דאין ברירה אינה מתקדשת, אבל היכא שלא אכפת לן לברר ולהוציא את הדבר, כמו בנידוד"ד דהוא קידש רק מ' מתוך פ' חלות, דא"צ להוציא את המ' מתוך הפ' דיכול להשאר המ' המקודשין בתוך הפ', דיכול לאכול כולן בקדושת חלות תודה (וכמ"ש שם התוס' דגם בהפרשה לכהן לתרומת לחמי לתודה יכול להפריש אפי' כשאינו יודע איזה מהמי מקודשות), והרי קמי שמיא גליא מה הן החלות המקודשות, וע"כ כיון שא"צ להוציא ולבור את המקודשין, שפיר מהני ההקדש אפי' למ"ד אין ברירה.

וציין הגאון בעל שו"ת ציץ אליעזר (חלק ז' סי' ד), דעם סברא זו של התוס' הסכימו התוס' רי"ד בקידושין דף נ"א, והכס"מ בפ"ד מה' מעשר שני הט"ו בשם מהר"י קורקוס כתב דסברא זו ס"ל גם להרמב"ם. (ועי"ש שהביא בשם ספר שרשי הים על הרמב"ם לגאון ספרדי מפורסם תלמיד חבר של השעה"מ שתמה (בח"א של קנטרסו הגדול שורש ברירה סעי' ש"ו) מ"ט לא הביא הכס"מ דהתוס' כבר כתבו סברא זו) ועוד אחרונים.

ועפ"י כל הנ"ל סיכם שם בציץ אליעזר, בנידון השאלה אם יכול אדם לקרא קר"ש בזמנה בלי ברכה ולהתנות דאי אח"כ בזמן שיאמר הברכה יהי' עדיין זמן קר"ש יצא יד"ח בקר"ש השניה ובאם יאחר הזמן יצא ידי חובתו בקריאת קר"ש הראשונה, דאין לו לחוש להא דקיי"ל אין ברירה, דהרי המתנה א"צ לברר בפועל להוציא קר"ש א' ורק בו להשתמש, אלא צריך לצאת יד"ח קר"ש וקמי שמיא גליא באיזה קר"ש יצא יד"ח, וע"כ גם למ"ד אין ברירה יכול להתנות.

13. רש"ש מסכת עירובין דף נ עמוד א

גמ' דליתיה בטעות. שאם הפריש מ' לתודתו ושחט הזבח עליהן וחזר והפריש כו' צ"ע דלאחר שחיטת הזבח הזבח אפילו לא הפריש אלא את אלו לא קדשי כיון דאינן קדושין אלא בשחיטת הזבח כדמסיק:

14. רשב"א על עירובין דף לח/א

וחכמים אומרים מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר. דרבנן מספקא להו לשני ימים אלו בקדושה אחת, וכשם שא"א לערב ליום אחד חציו למזרח וחציו למערב כך אינו יכול לחלק שני הימים לשתי רוחות, ומדקתני או אינו מערב כל עיקר משמע דאינו עירוב כל עיקר, ואם היה בא בדרך ונתן עירובו בשתי רוחות לא יזוז ממקומו, שהרי עקר שביתתו מכאן ובמקום עירובו לא קנה, ואם היה בביתו לא עשה ולא כלום והרי הוא כאנשי עירו, לפי שאינו עוקר דעתו מביתו אלא א"כ קנה לו עירוב, כמו שאני עתיד לכתוב לקמן בפרק מי שהוציא אוהו (נב, א. ד"ה ר"מ). ואלו היינו מפרשים כן אתיא מתניתין כרב דאמר לקמן בפרק מי שהוציא אוהו (מט, ב) בפירושא דמתניתין דאם היה מכיר אילן או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא אמר כלום כל עיקר כיון דלא סיים אתריה, ואותביניה מדתניא טעה ועירב לשתי רוחות כמדומה הוא שמערבין לשתי רוחות, או שאמר לעבדו צאו ועירבו עלי אחד עירב עליו לצפון ואחד עירב עליו לדרום, מהלך לצפון כעירובו לדרום ולדרום כעירובו לצפון, ואם מיצעו עליו את התחום לא יצא ממקומו, ואמרינן רב תנא הוא ופליג. אבל מדלא אקשינן מהא מתני' לשמואל ולסייעיניה לרב מינה, איכא למימר דלא עשה כל עיקר דקתני, לומר דלא עשה כל עיקר כמו שחשב לעשות כלומר שאינו מהלך יום זה לכאן ויום זה לכאן לפי שהם כיום אחד, אלא לרב כדאית ליה כדאמרן ולשמואל כדאית ליה. וכדקתני בההיא ברייתא דפרק מי שהוציא אוהו, כנ"ל:

15. ספר יד בנימין

דף נ' ע"ב בגמ' והמכיר אומר שציתתי במקום פלוני, זהגהות "חשק שלמה"
כ' דנראה דנ"ל "שציתתנו" במקום פלוני, וכ"ה לשון הגמ' והר"ח לקמן נ"א, והשו"ע סי' ת"ט קט"י י"ג.

16. שפת אמת מסכת עירובין דף נ עמוד ב

בד"ה לא יזוז ממקומו מביתו כו' דהא לא נתכוון לקנות שביתה כו' תמיהני לפמ"ש הפוס' בשיטת רש"י דכל בן עיר המערב במזרח יש לו כל אורך העיר גם יותר מאלפים לצד מערב [כמ"ש הב"י והרמ"א (סי' ת"ח) בשמו ע"ש] א"כ ע"כ הפ"ה הכא לא יזוז ממקומו היינו מחוץ לעירו אבל כל העיר יש לו ממ"נ ומה זה שכ' רש"י מביתו, גם בשו"ע צ"ע דבסי' ת"ח מביא הרמ"א כדעת רש"י ע"ש ובסי' ת"ט סעיף י"א סתם כלשון המחבר מיהו י"ל דממילא משמע דדינו ככל עירוב וסמך הרמ"א אסי' ת"ח אבל דברי רש"י דהכא צע"ג:

17. שערים מצויינים בהלכה

השפת אמת במש"כ רש"י שלא יזוז מביתו, והלא שיטת רש"י דכל בן עיר המערב למזרח, יש לו כל אורך עירו למערב אפי' העיר יותר מאלפים אמה, שכל העיר כד' אמות, ע"י ברמ"א (או"ח סי' תח), ונשאר בצ"ע. ולדידי נראה דאין כוונת רש"י ביתו ממש, אלא כל העיר נקרא כלשון ביתו, כי כן לשון בנ"א, וגם מצינו בקרא (שמואל א-א) "וישובו ויכואו אל ביתם הרמתה", וכן מצינו שם (שם-ז) "ותשובתו הרמתה כי שם ביתו". ומצינו כזה בשו"ע (י"ד סי' שעה

דף נ: ואם מיצעו עליו את התחום לא יזוז ממקומו. פרש"י לא יזוז מביתו, ואפי' כבני עירו אינו, דהא לא נתכוין לקנות שביתה אלא במקום העירובין כו'. ומדקדק

בענין: רב תנא הוא ופליג

1. חידושי הרישב"א מסכת בבא בתרא דף קע עמוד ב

אמר רב הונא אמר רב אין הלכה לא כר' יהודה ולא כר' יוסי וכו'. פי' לאו דרב שהוא תנא ברא פליג על תנאי דמתני', אלא לומר דגמרא גמיר דרבנן פליגי עליהו. וכיוצא בו אמרינן בפרק ערבי פסחים (ק' א) אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר' יהודה ולא כר' יוסי אלא פורס מפה ומקדש, דהכין סברי רבנן, וכן פירשו שם בירושלמי.

2. שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן קכ

והמרדכי ריש יבמות שסובר דהסוגיא ביבמות בדף ג' ע"ב דאמר מנינא למעוטי דרב פליגא, ולשונו משמע שמתני' פליגא על רב שכתב מי שהמירה אשתו ונשא אשה אחרת ומת בלא בנים ונפלה קמי אחיו דהויא לה אשתו צרת סוטה לרב פטורה מחליצה ויבום ולמתני' צריכה חליצה או יבום, שפשוט שלשון זה אף שהעתיק כן גם ביש"ש שא"א שרב יפלוג על מתני' אף דאמרינן בכמה דוכתי רב תנא הוא ופליג מסתבר דהוא רק על ברייתות ולא על משניות דרבי סדרן דבכל המקומות הוא על מתניתא, ובב"ב דף מ"ב ע"א שהוא על מתני' דע"י עדים גובה מנכסים ב"ח איתא שם רק בלשון וכי תימא דאפשר שאמר זה רק לרווחא דמלתא היינו דאף אם תימא כן ששייך רב דהוא תנא שיפלוג גם על מתני' א"א לתרץ משום דבעצמו אמר דמע"פ אינו גובה מן הלקוחות, ובחולין דף קכ"ב ע"ב דאר"ש בר יצחק רב תנא הוא ותני תנשמת אין הכוונה דרב פליג מסברת עצמו אלא רב תנא הוא דסדר ג"כ כמה ברייתות ותני בסתם גם תנשמת היינו מה שמע מתנאים דחשבו גם תנשמת שלכן לא אמר בלשון רב תנא הוא ופליג משום דלא אמר זה מסברת עצמו אלא מתנאים שהיו לפניו שפליגי ולהווא תנא דחשיב תנשמת נתן רב טעם דהוא משום דלמינהו הפסיק הענין.

3. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא בתרא דף קע/א

(תרלג) דף ק"ע. אמר רב אין הלכה לא כר' יהודה ולא כר"י, ופירשב"ם דרב תנא ופליג, ובתוס' כתובות ד"ה כתבו דר' יוחנן פליג בזה, וכיון דקיי"ל רב ור"י הלכה כר"י א"כ ס"ל דרב אינו תנא ולא יוכל לחלוק על תנאים, וקשה איך פסקינן הכא הילכתא כרב נגד המשנה, וד"ז שאלתי מכ' מו"ר הגר"ח הלוי זצ"ל מבריסק, והשיב, דבאמת גם אמורא יש בכוחו לחלוק על תנא, והא דמותבינן תיובתא מתנאי לאמוראי, הוא משום דאמורא אינו חולק על תנא, ואילו ידע דברי התנא לא היה חולק עליו, אבל במקום שחולק להדיא, אפשר להיות הלכה כמותו עכ"ד, ונראה מוכח כן ממה שנמצא בגמ' בכמה מקומות שאמרו האמוראים על משנה זו אינה משנה, וז"ל רב שרירא גאון באגרתו, והיכא דמשכחינן במתניתין מילתא משבשתא, וצריכא למסמי מינה מידי דאית בה קושיא ולא סליק, אמרינן סמי מכאן כך וכך, כי הנך דאותו ואת בנו דאמרינן אמר ר' יוחנן פרת חטאת אינה משנה עגלה ערופה אינה משנה, אלמא אי סלקא מתניתין ולא סלקא מברייטא, ואף מסברא דחינן מתניתין כולה, כי ההיא דתנינן בטהרות מסרק של פשתן שניטלו שיניו, ואמרינן בהחולץ ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרווייהו זו אינה משנה ולא עבדינן כוותיה, ממאי דמסיימי דוקני וכו' עכ"ל, מיהו בעיקר דברי תוס', דאיכא פלוגתא אי רב הוי תנא או אמורא, אינו נראה כן מדברי רבינו שרירא, וז"ל והו נמי רבנן אחרני דאיתניון תנאי ואמוראי, כגון ר' חנינא ור' ינאי ורב דהו תלמידי דרבי וכו' ובכמה דוכתי אמרינן רב תנא ופליג, והו נמי רבנן אחרני דהו אמוראי בלחוד, כגון שמואל ורב שילא וכו' עכ"ל, ונראה הכונה "דהו תנאי ואמוראי" שהיו במדרגה ממוצעת בין תנאי לאמוראי, וע"כ חולקים על תנאים וגם אמוראים חולקים עליהם, אלא דאכתי לא מיתרצא קושיית תוס' שם לימא ר' יוחנן אנא דאמרי כרב דהו תנא, וחידוש גדול נמצא בחידושי הרמב"ן - ב"ב קל"א - דהא דמותבינן תיובתא מתנא לאמורא הוא רק אם דברי התנא נשנו במשנה או בברייתא, אבל אם הן בלשון מימרא אפשר לחלוק על דברי התנא, וכן כתב שם בשיטה בשם רבינו יונה "ואף על פי שאין דרך האמוראין לחלוק על התנאים, הני מילי בדבר שסיימו אותו במשנה או בברייתא" וכן נראה מלשון הגמ' גיטין דף מ"ב, מימרא הוא ומימרא לרבא לא ס"ל, ופירש רש"י מימרא בעלמא היא ואינה לא משנה ולא ברייתא, ונראה טעם החילוק הזה, משום דמשניות וברייתות נסדרו בהסכם כל חכמי הדור, [וזהו טעם מ"ש בתוס' דדין מחלוקת ואח"כ סתם אינו תלוי בסידור המשנה שסידר רבי אלא לפי הסדר ששנה לתלמידיו, היינו דכח סתם משנה אינו מפני הכרעתו של רבי דמאי אולמא דרבי משאר תנאי אלא מפני הסכמת כל חכמי הדור שלמד עמהן] אבל מימרא נאמרה על דעת עצמו של התנא שאמרה, ולפי"ז נמצא דהחילוק אינו בין תנאי לאמוראי אלא בין משנה וברייתא למימרא, ונמצא בגמ' דמקשינן גם מאמוראי קמאי כגון רב ורבה אף דהן מימרא, וצ"ל דמ"מ לא מותבינן תיובתא מיינהו, כמו דמותבינן ממשנה או ברייתא, אלא דהיכא דאפשר לשנויי משנינן, מיהו בסוגיא דיאוש שלא מדעת קאי בתיובתא לרבא ממימרא דר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק [שמעתי] וע"ע ברש"י נדה דף כ"ו ע"א ד"ה אמר אביי וכו' לא תימא תני ר' חייא וכו' אלא אימא אמר ר"ח וכו' ור"ח תנא ואמורא וכו' עיי"ש: